

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/108983,W-Toruniu-odslonieto-upamietnienie-Ukraińcow-ratujacych-Polakow-5-wrzesnia-2020.html>
03.05.2024, 01:48

W Toruniu odsłonięto upamiętnienie Ukraińców ratujących Polaków - 5 września 2020

Uroczystość odbyła się podczas XII spotkania środowisk Radia Maryja i Telewizji Trwam „Dziękczynienie w Rodzinie”. Uczestniczył w niej prezes IPN dr Jarosław Szarek.

Uroczystości rozpoczęły się w południe Mszą świętą w toruńskim Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Gwiazdy Nowej Ewangelizacji i św. Jana Pawła II. Wśród wielu gości, w tym przedstawicieli rządu Rzeczypospolitej i parlamentarzystów, obecna była delegacja Instytutu Pamięci Narodowej na czele z prezesem **dr Jarosławem Szarkiem** i przewodniczącym Kolegium IPN **prof. Wojciechem Polakiem**. Oddział IPN w Gdańsku i Delegaturę w Bydgoszczy reprezentował dyrektor, **prof. Mirosław Golon**.

Gości wydarzenia powitał ojciec dyrektor dr Tadeusz Rydzyk. Prezydent Rzeczypospolitej Andrzej Duda skierował list do uczestników uroczystości. Prezydent zaznaczył w nim:

Cieszę się, że toruńskie Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny wzbogaca się o kolejne miejsce przekazujące prawdę o bohaterskich i tragicznych dziejach naszego narodu.

Prezydent Rzeczypospolitej odniósł się także do przyczyn, dla których upamiętniamy dziś Ukraińców ratujących Polaków:

Swoją podstawą zaświadczyli, że chrześcijańska etyka i solidarność międzyludzka są silniejsze niż terror, zbrodnie i ludobójstwo.

Główna część uroczystości miała miejsce w toruńskim **Parku Pamięci Narodowej** „Zachowali się jak trzeba”. To tutaj odsłonięto tablice, zawierające nazwiska 300 cichych ukraińskich bohaterów, którzy ratowali Polaków w czasie Rzezi Wołyńskiej. Upamiętnienie znajduje się w wyodrębnionej części parku. Tutaj miały również miejsce kolejne okolicznościowe wystąpienia. Obszernie przebieg prac nad upamiętnieniem podsumował Kustosz Pamięci Narodowej, prezes Stowarzyszenia Upamiętnienia Ofiar Zbrodni Ukraińskich

Nacjonalistów **Szczepan Siekierka**.

Głos zabrał także prezes IPN dr Jarosław Szarek. Bardzo mocno podkreślił konieczność dalszej pracy edukacyjnej i utrwalania prawdy o zbrodniach ukraińskich ludobójców. Prawda ta nie może być zapomniana. Ponadto wskazał, jak ważna i dziś jest pamięć o tych zbrodniach, ponieważ zło może powrócić, gdyż wartości, za które ginęli bohaterowie w czasie II wojny światowej, a które możemy symbolicznie opisać dewizą: „Bóg, Honor, Ojczyzna”, wartości te są obecnie podważane i atakowane.

Mam nadzieję, że przyjdzie czas na pojednanie polsko-ukraińskie, że przyjdzie czas, gdy takie pomniki będziemy stawiać również na Ukrainie, tak jak w Izraelu upamiętnieni są Polacy i przedstawiciele innych narodów, którzy podczas II wojny światowej ratowali Żydów. Mam nadzieję, że na Ukrainie znajdzie się miejsce dla ich rodaków, którzy wzniesli się na wyżyny człowieczeństwa – dodał prezes IPN.

Wśród gości obecny był również prezes Prawa i Sprawiedliwości **Jarosław Kaczyński**. W swoim wystąpieniu mówił o pamięci jako o obowiązku człowieka i chrześcijanina. W dalszej części wydarzenia głos zabrali minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak i prezydent Torunia Michał Zaleski. Przemawiający dziękowali Ojcom Redemptorystom, a bezpośrednio ojcu dyrektorowi Tadeuszowi Rydzikowi za wielkie dzieło, jakie stworzyli w Toruniu, w tym za piękne Sanktuarium, wspaniałą, wzruszającą i mądrą Kaplicę Męczenników ku czci Polaków ratujących Żydów podczas okupacji hitlerowskiej, a także za najnowsze wielkie dzieło: Park Pamięci Narodowej, którego kolejna część – poświęcona Ukraińcom ratującym Polakom – została dziś właśnie otwarta.

W przerwie uroczystości prezes IPN dr Jarosław Szarek, przewodniczący Kolegium IPN prof. Wojciech Polak wraz z dyrektorem Oddziału IPN w Gdańsku prof. Mirosławem Golonem wręczyli najnowsze wydawnictwa IPN (książkę Leona Popka o zbrodni OUN-UPA w Woli Ostrowieckiej w sierpniu 1943 roku, gdzie zginęło ok. 600 Polaków, w tym ponad 200 dzieci, oraz 4 tom „Encyklopedii Solidarności”) biskupowi Józefowi Decowi, prezesowi PiS Jarosławowi Kaczyńskiemu, ministrowi obrony narodowej Mariuszowi Błaszczakowi i ojcu dyrektorowi Radia Maryja dr. Tadeuszowi Rydzikowi.

Park Pamięci Narodowej w Toruniu

Instytut Pamięci Narodowej już kilkanaście lat temu podjął trud opisania zagadnienia Ukraińców ratujących Polaków. Jedną z pierwszych publikacji tej kwestii poświęconych była [„Kresowa księga sprawiedliwych”](#) Romualda Niedzielko (2007 r.) Książka została później przetłumaczona na język angielski i ukraiński, a od 2013 r. jest dostępna w wersji elektronicznej w szerokim obiegu. W późniejszym czasie IPN podjął kolejne projekty, dzięki którym możliwe było dzisiejsze upamiętnienie. Obecnie trwają intensywne prace nad dalszym uzupełnieniem [bazy ofiar Rzezi Wołyńskiej](#). Znajdzie się w niej możliwie pełny wykaz Polaków pomordowanych przez OUN i UPA, ukraińskie chłopskie tzw. „samoobrony”, a także przez inne ukraińskie bandy. Wykaz będzie zawierał także nazwiska Ukraińców ratujących Polaków.

Źródeł zbrodni dokonanych przez morderców spod znaku OUN, UPA i chłopskich band na ponad 130 tys. Polaków było wiele: na pewno ogromnym ułatwieniem, wręcz swoistym zaproszeniem do zbrodni była polityka Niemiec Hitlera i Rosji Stalina wobec Polski w latach 1939–1945. Niestety, źródła tych zbrodni tkwiły także wewnątrz ukraińskiej społeczności, wcale w niemałej jej części, oczywiście głównie na zachodzie ziem, gdzie żyły znaczne skupiska Ukraińców. Te wewnętrzne źródła strasznych zbrodni to przede wszystkim przerażająca idea ukraińskiego ludobójczego nacjonalizmu, w mniejszej części także złe tradycje historyczne. Potworna formuła ukraińskiego nacjonalizmu w oczywisty sposób może być porównywana z niemiecką, narodowosocjalistyczną ideologią Adolfa Hitlera, z oczywistą różnicą skali. Hitlerowcy

zamordowali miliony na obszarze całej Europy; nacjonaliści ukraińscy w czasie II wojny światowej mordowali lub przyczynili się do śmierci setek tysięcy, terytorialnie ograniczając swoje działania przede wszystkim do części ziem południowo-wschodnich II Rzeczypospolitej. Ich ofiarą padli przede wszystkim Polacy, ale należy pamiętać, że jedno z haseł tego ludobójczego nacjonalizmu brzmiało: „Śmierć Lachom, Żydom i Moskalom”, a w regionalnych sytuacjach mogło też objąć np. Węgrów.

Wszystkim pragnącym zgłębić temat polecamy okolicznościowy artykuł Romualda Niedzielko [„Sprawiedliwi Ukraińcy. Na ratunek polskim sąsiadom skazanym na zagładę przez OUN-UPA”](#) zamieszczony na portalu IPN przystanekhistoria.pl

